

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 25.02.2004
COM(2004)130 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Ενσωμάτωση Περιβαλλοντικών Ζητημάτων στην Ευρωπαϊκή Τυποποίηση

{SEC(2004)206}

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2.	ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ	4
3.	ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ	5
3.1	Ευρωπαϊκό πλαίσιο πολιτικής.....	5
3.2	Ευρωπαϊκή τυποποίηση και ευρωπαϊκή νομοθεσία: διακριτοί ρόλοι.....	6
3.3	Διεθνής διάσταση.....	7
4.	ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ	8
4.1	Αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών προτύπων	8
4.2	Αυξανόμενη ποικιλία τομέων που χρησιμοποιούν ευρωπαϊκά πρότυπα.....	8
4.3	Αυξανόμενη ενσωμάτωση στην ευρωπαϊκή νομοθεσία	8
4.4	Πρότυπα και περιβάλλον	9
5.	ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ	11
5.1	Περιβαλλοντική προσέγγιση.....	11
5.2	Καθορισμός προτεραιοτήτων.....	13
5.3	Συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων	15
6.	ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ.....	17
6.1	Υφιστάμενα εργαλεία.....	17
6.2	Κίνητρα για τη συστηματική εφαρμογή εργαλείων για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων	18
7.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	19

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα περισσότερα από τα αγαθά και οι υπηρεσίες που μας περιβάλλουν έχουν τώρα τυποποιηθεί, παρόλο που στις περισσότερες περιπτώσεις αυτό δεν είναι εμφανές. Τα πρότυπα συνιστούν ήρεμες, αόρατες δυνάμεις, που εξασφαλίζουν πως τα πράγματα δουλεύουν κανονικά.

Στα πλαίσια του ευρωπαϊκού συστήματος τυποποίησης αναπτύχθηκαν πρότυπα σε τομείς στους οποίους οι εμπλεκόμενοι φορείς προσδιόρισαν και επεδίωξαν να πετύχουν κοινά συμφέροντα για τον καθορισμό τεχνικών λύσεων. Κύριος παράγοντας προώθησης της ανάπτυξης των ευρωπαϊκών προτύπων είναι η ομοιόμορφη εφαρμογή τους σε όλη την ευρωπαϊκή ενιαία αγορά, καθώς αντικαθιστούν τα εθνικά πρότυπα. Όπου αυτό είναι δυνατόν, στηρίζονται επίσης σε διεθνή πρότυπα, γεγονός που διευκολύνει το διεθνές εμπόριο. Ένα επιπλέον κίνητρο για τη δημιουργία ευρωπαϊκών προτύπων αποτελεί, για ορισμένους τομείς προϊόντων, το εναρμονισμένο και σταθερό νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στα ευρωπαϊκά πρότυπα να αναπτύξουν τεχνικές λύσεις προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμμόρφωση με το νόμο.

Πλαίσιο 1: Το ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης

Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης είναι η CEN¹ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή Τυποποίησης), η CENELEC (Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Ηλεκτροτεχνική Τυποποίηση) και το ETSI (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τυποποίησης Τηλεπικοινωνιών). Η οδηγία 98/34/EK² αναγνωρίζει τους φορείς αυτούς ως αρμόδιους για την ανάπτυξη ευρωπαϊκών προτύπων. Περιέχει επίσης ορισμό του ευρωπαϊκού προτύπου. Οι αρχές που διέπουν τις σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ της CEN, της CENELEC, του ETSI και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών καθορίζονται σε γενικές κατευθυντήριες οδηγίες. Αναθεωρημένη μορφή αυτών των κατευθυντήριων οδηγιών εκδόθηκε στις 28 Μαρτίου 2003 (EE C 91 της 16.4.2003).

Τα πρότυπα συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Επειδή είναι δυνατόν να καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται, χρησιμοποιείται, συντηρείται και αντιμετωπίζεται ένα προϊόν κατά το τέλος του κύκλου ζωής του, ή επειδή βοηθούν στη δειγματοληψία, έλεγχο και ανάλυση προϊόντων ή υλικών σε σχέση με την περιβαλλοντική τους συμπεριφορά ή συνθήκες, τα πρότυπα επηρεάζουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο τα προϊόντα και οι υπηρεσίες επιδρούν στο περιβάλλον. Παρόλο που οι απαιτήσεις οι οποίες καθορίζονται στους τεχνικούς κανονισμούς είναι υποχρεωτικές, υπάρχουν πολλές χιλιάδες τεχνικά πρότυπα που αναπτύσσονται σε εθελοντική βάση από εταιρίες, από κατά περίπτωση δομές όπως είναι τα φόρα και οι κοινοπραξίες, ή υπό την αιγίδα των επίσημων φορέων τυποποίησης. Οι εμπλεκόμενοι φορείς που συμμετέχουν στις διαδικασίες αυτές έχουν ήδη επενδύσει και θα συνεχίσουν να επενδύουν σημαντικούς πόρους από πλευράς χρόνου εμπειρογνομόνων, τεχνικής τεχνογνωσίας και δαπανών για συναντήσεις. Τα πρότυπα, ως εθελοντικά εργαλεία, θεωρούνται κρίσιμα και γι' αυτό έχει ζωτική σημασία όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς που συμμετέχουν στην ανάπτυξή τους να μεγιστοποιήσουν τις σχετικές δυνατότητες και κατά συνέπεια να βελτιώσουν τον ρόλο τους όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος.

¹ <http://www.cenorm.be> <http://www.cenelec.org> <http://www.etsi.org>

² Οδηγία 98/34/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1998 για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών

2. ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Η βιώσιμη ανάπτυξη αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ, και επιδιώκει την επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα³. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα διαπραγματεύονται συχνά ζητήματα εμπορίου, ποιότητας, ασφάλειας και υγιεινής των προϊόντων, διαδικασιών ή υπηρεσιών. Λαμβάνοντας επιπροσθέτως υπόψη και τα περιβαλλοντικά ζητήματα, η ευρωπαϊκή τυποποίηση είναι δυνατόν να συμβάλει θετικά στην αειφόρο ανάπτυξη και στις σχετικές πολιτικές εφαρμογής όπως είναι η ολοκληρωμένη πολιτική προϊόντων (IPP) που θεσπίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁴. Υπάρχουν επίσης όλο και μεγαλύτεροι αριθμοί ευρωπαϊκών προτύπων για μεθόδους δοκιμών και μετρήσεων, τα οποία συμβάλλουν στην εφαρμογή των περιβαλλοντικών πολιτικών.

Οι εμπλεκόμενοι φορείς στον τομέα της τυποποίησης θα πρέπει να πραγματοποιήσουν τα περαιτέρω βήματα που απαιτούνται για τη συστηματική ενσωμάτωση των σχετικών περιβαλλοντικών ζητημάτων στη διαδικασία υιοθέτησης των ευρωπαϊκών προτύπων. Κατά συνέπεια θα πρέπει να αποδοθεί μεγαλύτερη προσοχή στις συνθήκες εκείνες που απαιτούνται προκειμένου η ευρωπαϊκή τυποποίηση να συμβάλει κατά θετικό τρόπο στην προστασία του περιβάλλοντος.

Κατά τις διάφορες φάσεις της σύνταξης του παρόντος εγγράφου, πραγματοποιήθηκαν αρκετές διαβουλεύσεις⁵. Μία συνάντηση με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς πραγματοποιήθηκε στις 17 Ιουλίου 2002 και μια περαιτέρω συνάντηση στις 16 Ιουλίου 2003. Μία διαβούλευση μέσω του Διαδικτύου ξεκίνησε από τις 25 Ιουλίου και ολοκληρώθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2003. Οι πρωτοβουλίες αυτές είχαν ως στόχο όλους τους εμπλεκόμενους φορείς του συστήματος τυποποίησης και υποβλήθηκαν εισηγήσεις από επιχειρήσεις και βιομηχανίες, από μη κυβερνητικές οργανώσεις, από δημόσιες αρχές και από τους ίδιους τους οργανισμούς τυποποίησης. Οι εισηγήσεις που υποβλήθηκαν βοήθησαν να επικεντρωθεί η προσοχή στα ζωτικά ζητήματα όσον αφορά το θέμα και να εκτιμηθεί κατά πόσον μια ανακοίνωση αποτελούσε το καταλληλότερο όργανο πολιτικής προκειμένου να επιτευχθεί πρόοδος.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όλοι σχεδόν οι εμπλεκόμενοι φορείς θεώρησαν πως μια ανακοίνωση θα αποτελούσε χρήσιμη συμβολή, η οποία θα μπορούσε να τους βοηθήσει στην εργασία τους. Επιπλέον προέκυψαν ορισμένα κοινά θέματα τα οποία έδειξαν συμφωνία όσον αφορά τα ζητήματα στα οποία είναι πιθανότερο να πραγματοποιηθεί πρόοδος. Ειδικότερα, εντοπίστηκαν τέσσερα ζητήματα ζωτικής σημασίας και γι' αυτό τα ζητήματα αυτά αντιμετωπίζονται ιδιαίτερα στα πλαίσια της παρούσας ανακοίνωσης:

- ευαισθητοποίηση και περιβαλλοντική συνεκτίμηση·
- καθορισμός προτεραιοτήτων·

³ COM(2001)264 τελικό. Ανακοίνωση της Επιτροπής - Αειφόρος ανάπτυξη της Ευρώπης για έναν καλύτερο κόσμο: Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη

⁴ COM(2003)302 τελικό. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Ολοκληρωμένη Πολιτική Προϊόντων - Οικοδομώντας στην συνεκτίμηση του περιβαλλοντικού κύκλου ζωής

⁵ http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/standards_policy/environment_standardisation/stakeholder_meeting/2003/consultation_stakeholders.htm

- ενίσχυση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων φορέων·
- χρησιμοποίηση εργαλείων και παροχή κινήτρων.

Το ευρωπαϊκό σύστημα τυποποίησης και οι συναφείς εμπλεκόμενοι φορείς καλούνται να αναλύσουν και να αναλάβουν δράση όσον αφορά τα ζητήματα αυτά με στόχο την προώθηση του συστήματος τυποποίησης και την περαιτέρω ευαισθητοποίησή του στην περιβαλλοντική διάσταση, με ταυτόχρονο σεβασμό όλων των άλλων διαστάσεων της αειφόρου ανάπτυξης. Οι εμπλεκόμενοι φορείς στους οποίους απευθύνεται η παρούσα ανακοίνωση περιλαμβάνουν:

- ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης και τα εθνικά τους μέλη·
- εθνικές δημόσιες αρχές·
- ενώσεις βιομηχανιών και επιχειρήσεων, που συμπεριλαμβάνουν εκπροσώπους Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ)·
- μη κυβερνητικούς οργανισμούς, και
- επιστημονικούς οργανισμούς.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να υιοθετήσουν τα ζωτικά ζητήματα και στόχους που καθορίζονται στην παρούσα ανακοίνωση.

3. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ

3.1 Ευρωπαϊκό πολιτικό πλαίσιο

Η συνθήκη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έχει ως στόχο την εναρμονισμένη, ισορροπημένη και αειφόρο ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων με ταυτόχρονη εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος⁶. Η Συνθήκη ενισχύει την αρχή της ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών απαιτήσεων στις άλλες πολιτικές, αναγνωρίζοντας πως αυτό αποτελεί ζωτικό συστατικό της αειφόρου ανάπτυξης⁷. Η Κοινότητα επιδιώκει συνεπή προσέγγιση όσον αφορά την επίτευξη των στόχων σχετικά με την ενιαία αγορά και το περιβάλλον, με ταυτόχρονη εκπλήρωση των διεθνών της υποχρεώσεων.

Η ευρωπαϊκή τυποποίηση αποτελεί εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε συχνά για την εφαρμογή των κοινοτικών πολιτικών⁸. Κατά συνέπεια υπογραμμίστηκε όλο και περισσότερο ο ρόλος που είναι δυνατόν να παίζει για την προστασία του περιβάλλοντος και την υποστήριξη της αειφόρου ανάπτυξης.

Σε πολλά έγγραφα πολιτικής, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχουν υπογραμμίσει την επιθυμία και την ανάγκη να ληφθούν υπόψη τα περιβαλλοντικά

⁶ Άρθρο 2 της κωδικοποιημένης συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

⁷ Άρθρο 6 της συνθήκης·

⁸ Επισκόπηση των τομέων που χρησιμοποιούν ευρωπαϊκά πρότυπα για την εφαρμογή πολιτικής περιέχεται στο COM(2001)527 τελικό ή στις ιστοσελίδες:
http://europa.eu.int/comm/enterprise/standards_policy/index.htm

ζητήματα στην τυποποίηση⁹. Το ζήτημα αυτό καλύφθηκε στην ανακοίνωση για την IPP που αναφέρθηκε παραπάνω, στα πλαίσια της οποίας η τυποποίηση θεωρήθηκε ως πιθανό εργαλείο για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων προϊόντων και υπηρεσιών, από την εξόρυξη πρώτων υλών μέχρι την παραγωγή, διανομή, χρήση και διαχείριση των αποβλήτων. Ένας από τους τρόπους με τους οποίους εφαρμόζεται η IPP είναι μέσω της πρόσφατα υιοθετηθείσας πρότασης¹⁰ για τον καθορισμό των απαιτήσεων όσον αφορά τον οικολογικό σχεδιασμό για προϊόντα που χρησιμοποιούν ενέργεια. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα είναι δυνατόν να αποβούν πολύ χρήσιμα για τον καθορισμό μεθόδων μέτρησης ή σε μερικές περιπτώσεις, καλύτερης περιγραφής των περιβαλλοντικών παραμέτρων που σχετίζονται με τα προϊόντα αυτά.

Η Επιτροπή πρότεινε συγκεκριμένα την προώθηση της ενσωμάτωσης των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας στις δραστηριότητες τυποποίησης στα πλαίσια του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον¹¹, που θεσπίστηκε από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 2002.

Την ίδια χρονιά, η Επιτροπή ανήγγειλε τη σύνταξη εγγράφου (δηλαδή της παρούσας ανακοίνωσης) σχετικά με την τυποποίηση και την προστασία του περιβάλλοντος¹². Το Συμβούλιο υποδέχτηκε θετικά την πρόθεση αυτή της Επιτροπής το 2002¹³.

3.2 Ευρωπαϊκή τυποποίηση και ευρωπαϊκή νομοθεσία: διακριτοί ρόλοι

Τα ευρωπαϊκά πρότυπα είναι εθελοντικά έγγραφα που αναπτύσσονται στα πλαίσια ανοικτών και διαφανών διαδικασιών, τις οποίες διαχειρίζονται ευρωπαϊκοί ή διεθνείς οργανισμοί τυποποίησης. Οι εργασίες τυποποίησης πραγματοποιούνται από και για λογαριασμό των ίδιων των σχετικών εμπλεκόμενων φορέων με βάση την αρχή της συναίνεσης. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται επίσης και για τα περιβαλλοντικά ζητήματα που συζητούνται στα πλαίσια της διαδικασίας ανάπτυξης των προτύπων.

Επιπλέον, υπάρχουν τομείς και ζητήματα για τα οποία η νομοθεσία αποτελεί τον καλύτερο τρόπο για να εξασφαλισθεί η επίτευξη των δημόσιων στόχων όπως η προστασία της υγείας, της ασφάλειας ή του περιβάλλοντος κατά διαφανή και νομικά εφαρμόσιμο τρόπο, με τη συμμετοχή θεσμικών οργάνων που περιβάλλονται με δημοκρατική νομιμότητα.

Η τυποποίηση και η νομοθεσία αποτελούν δύο διαφορετικά εργαλεία, τα οποία μπορούν να προσφέρουν σε ορισμένες περιπτώσεις δύο εναλλακτικές δυνατότητες αντιμετώπισης περιβαλλοντικών ζητημάτων. Είναι δυνατόν επίσης να αποτελούν

⁹ Π.χ. στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη: παρακολούθηση των ζητημάτων που σχετίζονται με το περιβάλλον που εθίχθησαν στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Gothenburg – συμπεράσματα του Συμβουλίου, έγγραφο 15280/01.

¹⁰ COM(2003)453 τελικό. Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως ενός πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού για τα προϊόντα που καταναλώνουν ενέργεια και περί τροποποίησης της οδηγίας 92/42/ΕΟΚ.

¹¹ Απόφαση αριθ. 1600/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2002, για τη θέσπιση του έκτου κοινοτικού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον, ΕΕ C 242, 10.09.2002

¹² COM(2001)527 τελικό. Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δράσεις που αναλήφθηκαν έπειτα από τα ψηφίσματα για την Ευρωπαϊκή τυποποίηση που εκδόθηκαν από το συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1999

¹³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την τυποποίηση της 1ης Μαρτίου 2002, ΕΕ C 66, 15.3.2002

συμπληρωματικές διαδικασίες καθώς η τυποποίηση μπορεί να υποστηρίξει τη νομοθετική προσέγγιση. Τα πρότυπα είναι δυνατόν να εξασφαλίζουν λύσεις για πολύπλοκα τεχνικά προβλήματα και κατά συνέπεια προσφέρουν πλεονεκτήματα. Είναι δυνατή η δημιουργία συνθηκών σταθερού νομικού πλαισίου εφόσον η νομοθεσία διατηρεί προσανατολισμό με βάση τις επιδόσεις ενώ οι τεχνικές λεπτομέρειες ρυθμίζονται με εθελοντικά πρότυπα. Αυτό σημαίνει πως απαιτείται προβλέψιμο πλαίσιο για την τυποποίηση προκειμένου να επιτευχθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Παρόλα αυτά προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη αυτής της συμπληρωματικής προσέγγισης έχει ζωτική σημασία κατά την ανάπτυξη της νομοθεσίας, να εφαρμοστούν κανόνες για καλύτερη σύνταξη νομοθεσίας και να διενεργηθεί αξιολόγηση των επιπτώσεων. Αυτού του είδους η αξιολόγηση επιπτώσεων είναι δυνατόν να επεκταθεί επίσης και στον πιθανό ρόλο των προτύπων σε σχέση με τη σχεδιαζόμενη νομοθεσία. Στην περίπτωση που αναπτύσσονται πρότυπα κατά τρόπο που να συμβάλλει αποτελεσματικά στην περιβαλλοντική προστασία, το γεγονός αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την ανάπτυξη κανονισμών ή όταν εξετάζονται οι περιπτώσεις απελευθέρωσης της αγοράς και εφαρμογής κατάλληλων εθελοντικών εργαλείων.

3.3 Διεθνής διάσταση

Από παλιά, το εμπόριο αποτέλεσε την κύρια κινητήρια δύναμη για την τυποποίηση. Από παγκόσμια άποψη όλο και περισσότερα ζητήματα απαιτούν παγκόσμιες τεχνικές λύσεις και ειδικότερα τα αγαθά που διατίθενται στο διεθνές εμπόριο απαιτούν διεθνή πρότυπα κάθε φορά που αυτό είναι δυνατόν. Το σύστημα πολυμερούς εμπορίου που καθιερώθηκε στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, ιδιαίτερα με τη συμφωνία για τα τεχνικά εμπόδια στο εμπόριο (TBT), επιβάλλει τη χρήση εθελοντικών διεθνών προτύπων ως βάση για υποχρεωτικούς τεχνικούς κανονισμούς για τα αγαθά. Οι κανόνες του ΠΟΕ σέβονται το κυριαρχικό δικαίωμα κάθε μέλους να καθορίζει το επίπεδο της προστασίας που θεωρεί κατάλληλο προκειμένου να επιτευχθούν νόμιμοι στόχοι όπως η προστασία της υγείας και του περιβάλλοντος, υπό την προϋπόθεση πως δεν τους εφαρμόζει κατά αυθαίρετο τρόπο ή κατά τρόπο που να εισάγει διακρίσεις. Κατά συνέπεια τα μέλη του ΠΟΕ δεν χρειάζεται να χρησιμοποιούν διεθνή πρότυπα εάν αυτά είναι αναποτελεσματικά ή ακατάλληλα για την επίτευξη νόμιμων στόχων. Η λογική αυτή στηρίζεται στην υπόθεση ότι οι ουσιαστικές απαιτήσεις προστασίας (νόμιμοι στόχοι) θα πρέπει να καθορίζονται από νόμιμες δημόσιες αρχές ενώ ταυτόχρονα αναγνωρίζεται πως οι τεχνικές λύσεις για την εκπλήρωση τέτοιων στόχων θα πρέπει κατά προτίμηση να αναπτύσσονται από τους ίδιους τους ιδιώτες εμπλεκόμενους φορείς στα πλαίσια διεθνών προτύπων.

Λόγω των συναφών ωφελημάτων όσον αφορά το εμπόριο, την πρόσβαση στην αγορά και τη διανομή τεχνολογιών, η ευρωπαϊκή τυποποίηση συνδέεται στενά με τη διεθνή τυποποίηση. Κατά συνέπεια τα ευρωπαϊκά πρότυπα στηρίζονται στα διεθνή πρότυπα εφόσον υφίστανται τέτοια διεθνή πρότυπα και εφόσον αυτά καλύπτουν τις ευρωπαϊκές ανάγκες¹⁴. Σημαντικό μέρος των προτύπων της CEN υιοθετούνται στη συνέχεια από τον Διεθνή Οργανισμό Τυποποίησης (ISO) και η πλειοψηφία των αποτελεσμάτων της CENELEC αναπτύσσεται στα πλαίσια της Διεθνούς Ηλεκτροτεχνικής Επιτροπής (IEC). Μέσω των συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ των ευρωπαϊκών και των διεθνών οργανισμών τυποποίησης, υπάρχει επίσης

¹⁴ SEC(2001)1296 αρχές κοινοτικής πολιτικής σχετικά με τη διεθνή τυποποίηση

η δυνατότητα τα ευρωπαϊκά πρότυπα να υποβληθούν στους διεθνείς οργανισμούς τυποποίησης για υιοθέτηση ως διεθνή πρότυπα. Κατά συνέπεια, είναι δυνατόν προκύψουν σχετικά διεθνή πρότυπα με βάση την ευρωπαϊκή πρωτοπορία όσον αφορά τον χειρισμό θεμάτων περιβάλλοντος, ή την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων σε υφιστάμενα πρότυπα.

4. ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ

Στην ευρωπαϊκή τυποποίηση έχουν σημειωθεί αρκετές εξελίξεις οι οποίες ενίσχυσαν τις δυνατότητές της ως χρήσιμου εργαλείου για την προστασία του περιβάλλοντος.

4.1 Αυξανόμενος αριθμός ευρωπαϊκών προτύπων

Καταρχάς, ο αριθμός των ευρωπαϊκών προτύπων έχει αυξηθεί σημαντικά. Κατά τη στιγμή της σύνταξης του παρόντος, η CEN προσφέρει 7.000 περίπου ευρωπαϊκά πρότυπα σε μεγάλη ποικιλία τομέων. Στον ηλεκτροτεχνικό τομέα διατίθενται 3.300 περίπου ευρωπαϊκά πρότυπα από την CENELEC τα περισσότερα από τα οποία στηρίζονται στα διεθνή πρότυπα της Διεθνούς Ηλεκτροτεχνικής Επιτροπής (IEC). Στον τομέα των τηλεπικοινωνιών το ETSI διαθέτει 3.200 περίπου έγγραφα τυποποίησης (EN και ETS) στους χρήστες του. Οι οργανισμοί αυτοί δημοσιεύουν κάθε χρόνο 1.200 περίπου ευρωπαϊκά πρότυπα (EN). Το 2003 υπήρχαν 13.500 περίπου ευρωπαϊκά πρότυπα.

4.2 Αυξανόμενη ποικιλία τομέων που χρησιμοποιούν ευρωπαϊκά πρότυπα

Τα πεδία εφαρμογής των ευρωπαϊκών προτύπων έχουν επίσης διευρυνθεί. Οι αρμόδιοι για την ανάπτυξη προτύπων διαπραγματεύονται προς το παρόν ζητήματα τα οποία παρουσιάζουν ευαίσθητες πτυχές από περιβαλλοντικής πλευράς όπως ο σχεδιασμός προϊόντων, η ενεργειακή αποδοτικότητα, οι λύσεις για τα τελικά στάδια ζωής εξαρτημάτων και υποσυστημάτων, και οι τεχνικές / διαχειριστικές διαδικασίες. Επιπλέον υπάρχει αυξημένη ζήτηση για μεθόδους περιβαλλοντικών δοκιμών και μετρήσεων.

4.3 Αυξανόμενη ενσωμάτωση στην ευρωπαϊκή νομοθεσία

Στα πλαίσια της υποστήριξης των οδηγιών νέας προσέγγισης της ΕΚ¹⁵ για ορισμένους τομείς προϊόντων, 2.165 εναρμονισμένα πρότυπα αποτελούν εθελοντικές λύσεις προκειμένου να καταδειχθεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Το κίνητρο για τον καθορισμό εθελοντικών λύσεων όσον αφορά την {SEC(2004)206}

υμμόρφωση με το νόμο απαιτεί από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης να εφαρμόζουν ορισμένες αρχές λογοδοσίας, όπως η δημόσια κρίση και ψηφοφορία σε εθνικό επίπεδο και η εκπροσώπηση των εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία της τυποποίησης. Οι οδηγίες νέας προσέγγισης είναι δυνατόν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη περιβαλλοντικών πολιτικών κάτι που δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα.

¹⁵ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 7ης Μαΐου 1985 για νέα προσέγγιση στο θέμα της τεχνικής εναρμόνισης και τυποποίησης (EE C 136 της 04.06.1985) – βλέπε: <http://europa.eu.int/comm/enterprise/newapproach/legislation/guide/legislation.htm>

4.4 Πρότυπα και περιβάλλον

Τα πρότυπα αποτελούν εργαλεία για τη διάδοση της τεχνικής γνώσης. Σήμερα υπάρχουν ήδη πολλά ευρωπαϊκά πρότυπα που είτε διαπραγματεύονται άμεσα το περιβάλλον είτε λαμβάνουν υπόψη τους περιβαλλοντικά ζητήματα. Η χρήση τους θα πρέπει να ενθαρρυνθεί.

4.4.1 Περιβαλλοντική διάσταση των προτύπων για προϊόντα

Τα πρότυπα για προϊόντα (δηλαδή εκείνα που καθορίζουν απαιτήσεις για τα προϊόντα) αποτελούν μεγάλο τμήμα των υφιστάμενων σήμερα 13.500 ευρωπαϊκών προτύπων. Τα πρότυπα αυτά είναι δυνατόν να καθορίζουν σημαντικά κριτήρια για τα προϊόντα, όπως η συνολική τους ασφάλεια και οι διαστάσεις τους έτσι που να εξασφαλίζεται η σωστή τους διασύνδεση με άλλα εξαρτήματα. Αποφεύγεται η σπατάλη και η έλλειψη συμβατότητας των εξαρτημάτων και τα προκύπτοντα ωφέληματα από πλευράς κόστους είναι δυνατόν να περάσουν στους καταναλωτές. Τα πρότυπα τα οποία λαμβάνουν σωστά υπόψη τις περιβαλλοντικές πλευρές κάποιου προϊόντος είναι δυνατόν να υποβοηθήσουν την ελαχιστοποίηση των τυχόν αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων τέτοιων προϊόντων.

Εμφανίζονται όλο και περισσότερο πρότυπα για προϊόντα τα οποία διαπραγματεύονται ζωτικά τμήματα του κύκλου ζωής των προϊόντων. Μερικά έγγραφα τυποποίησης¹⁶ εστιάζονται στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων και έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τις εταιρίες να κατανοήσουν τη λογική και τις πρακτικές πλευρές του οικολογικού σχεδιασμού. Υπάρχουν επίσης όλο και περισσότερα πρότυπα που ρυθμίζουν την τελική φάση του κύκλου ζωής των προϊόντων.

Αυτοί οι τύποι αποκλειστικών περιβαλλοντικών προτύπων (ή οδηγιών και εκθέσεων κλπ.) για τα προϊόντα, είναι δυνατόν να διαπραγματεύονται αποκλειστικά τα περιβαλλοντικά ζητήματα ή και εάν χρειαστεί τις επιδόσεις ενός προϊόντος. Η χρήση τους είναι δυνατόν να αποδειχθεί όλο και πιο σημαντική στο μέλλον. Παρουσιάζουν το πλεονέκτημα να συντάσσονται από φορείς τυποποίησης με εξειδικευμένη γνώση σε ζητήματα περιβάλλοντος, και έτσι αποφεύγεται η απόδοση προτεραιότητας σε ορισμένα περιβαλλοντικά ζητήματα σε βάρος άλλων.

4.4.2 Μέθοδοι δοκιμών για περιβαλλοντικούς σκοπούς

Η εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών και κανονισμών απαιτεί μερικές φορές την ανάπτυξη τυποποιημένων μεθόδων δοκιμών, για παράδειγμα, όσον αφορά τη μέτρηση της ρύπανσης, τον έλεγχο της ρύπανσης και την ανάλυση των υδάτων. Τέτοιου είδους πρότυπα εξασφαλίζουν τη συνεπή εφαρμογή και επιβολή της νομοθεσίας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Χωρίς τυποποιημένες μεθόδους μέτρησης δεν θα υπήρχε συμβατότητα / συγκρισιμότητα μεταξύ των δεδομένων για την ποιότητα του περιβάλλοντος που συλλέγονται σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

¹⁶ Π.χ. ISO TR 14062: περιβαλλοντική διαχείριση – ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων

Πλαίσιο 2: Μέθοδος δοκιμών για ιλύες

Η Επιτροπή έδωσε εντολή στην CEN να αναπτύξει οριζόντια πρότυπα για την ιλύ, τα βιολογικά απόβλητα και τα εδάφη, πρότυπα που απαιτούνται για την εφαρμογή υφιστάμενων και μελλοντικών οδηγιών της ΕΕ. Στόχος είναι να υπάρχουν λίγα μόνο πρότυπα τα οποία θα είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν στα πλαίσια αρκετών οδηγιών. Για παράδειγμα ένα οριζόντιο πρότυπο για τη μέτρηση του περιεχομένου σε κάλιο είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να μετρηθούν τα επίπεδα καλίου σε ιλύες ή εδάφη ή σε βιολογικά απόβλητα.

4.4.3 Περιβαλλοντικές τεχνολογίες

Στα πλαίσια της σύνταξης του σχεδίου δράσης για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες¹⁷, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα πρότυπα είναι δυνατόν να ενισχύσουν την αφομοίωση των τεχνολογιών αυτών. Το επίπεδο των επιδόσεων που καθορίζεται στο πρότυπο είναι δυνατόν να έχει σημαντική επίπτωση στην αγορά για τις περιβαλλοντικές τεχνολογίες.

Λόγου χάριν η χρήση της ενέργειας αποτελεί τομέα στον οποίο τα ευρωπαϊκά πρότυπα βοηθούν στην επίτευξη περιβαλλοντικών ωφελημάτων. Για παράδειγμα υπάρχουν σχέδια για ευρωπαϊκά πρότυπα που διαπραγματεύονται την ενεργειακή αποδοτικότητα ηλεκτρικών συσκευών και συσκευών αερίου. Προκειμένου να επωφεληθεί ο καταναλωτής, αναπτύσσονται πρότυπα που βοηθούν τη μέτρηση της αποδοτικότητας των συσκευών. Οι σχετικές πληροφορίες για την ενεργειακή χρήση της συσκευής περιλαμβάνονται στο αποκαλούμενο ενεργειακό σήμα. Αυτό επιτρέπει στους ευρωπαίους καταναλωτές να είναι ενημερωμένοι κατά τη στιγμή που παίρνουν αποφάσεις.

Ορισμένα πρότυπα συνδέονται με περιβαλλοντικά ωφελήματα τα οποία δεν είναι άμεσα εμφανή. Καλό παράδειγμα για την περίπτωση αυτή είναι το πρότυπο για τη μέτρηση του μεγέθους των ματιών των διχτύων αλιείας¹⁸. Το πρότυπο αυτό θα επιτρέψει στις διάφορες χώρες να επιβάλουν τους διεθνείς κανονισμούς και να προστατεύσουν τα αλιευτικά αποθέματα. Υποστηρίζεται επίσης πως πρότυπα τα οποία αναπτύσσονται για να στηρίζουν πρωτοβουλίες όπως τα νοήμονα συστήματα μεταφορών θα έχουν περιβαλλοντικά ωφελήματα καθώς θα συμβάλουν πιθανώς στη μείωση της κυκλοφορίας και των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεών της.

Πλαίσιο 3: Συνδυασμένη παραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού ή μικρο-συμπαγωγή

Μικρο-συμπαγωγή είναι η ταυτόχρονη ανάπτυξη θερμότητας και ηλεκτρισμού που είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί επιτόπου στα κτίρια που τα χρειάζονται. Όταν θα διατεθούν, τα ευρωπαϊκά πρότυπα θα βοηθήσουν την τεχνολογία αυτή να διατεθεί περαιτέρω στην αγορά.

4.4.4 Πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης

Η περιβαλλοντική διαχείριση αποτελεί ένα άλλο παράδειγμα τομέα στον οποίο απαιτούνται πρότυπα προς όφελος του περιβάλλοντος. Ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης επιτρέπει σε έναν οργανισμό να αξιολογήσει, να οργανώσει και να βελτιώσει συνεχώς την επίπτωση που έχουν στο περιβάλλον οι

¹⁷ Αυτές ορίζονται ως όλες οι τεχνολογίες των οποίων η χρήση βλάπτει λιγότερο το περιβάλλον από ό,τι οι αντιστοίχες εναλλακτικές. COM(2004)38 τελικό. Ανακοίνωση της Επιτροπής

¹⁸ EN ISO 16663 δίχτυα αλιείας – μέθοδος δοκιμής για τον προσδιορισμό του μεγέθους των ματιών.

δραστηριότητες, τα προϊόντα ή οι υπηρεσίες του. Η συνεκτίμηση του περιβάλλοντος στα πλαίσια των οργανισμών θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με τον ίδιο συστηματικό τρόπο όπως και η εξασφάλιση της ποιότητας και κατά συνέπεια τα πρότυπα για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS¹⁹ και το EN ISO 14001, αποτελούν χρήσιμα εργαλεία.

Το ISO 14000 αποτελεί διεθνώς αναγνωρισμένη σειρά προτύπων για την περιβαλλοντική διαχείριση. Το πρότυπο για συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης ISO 14001 έχει επίσης θεσπιστεί ως ευρωπαϊκό πρότυπο (EN ISO 14001). Άλλα μέρη της σειράς ISO 14000 διαπραγματεύονται ζητήματα όπως η αξιολόγηση κύκλου ζωής προϊόντων (ISO 14040), οι δείκτες αξιολόγησης περιβαλλοντικής απόδοσης (ISO 14030) και τα περιβαλλοντικά σήματα και δηλώσεις (ISO 14020). Τα πρότυπα της σειράς 14000 είναι πρότυπα διαχείρισης και δεν εφαρμόζονται σε συγκεκριμένο τομέα ή τύπο επιχείρησης αλλά προσφέρουν καθοδήγηση για τις θεμελιώδεις αρχές της περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως ο καθορισμός στόχων και πεδίου εφαρμογής.

Το EMAS ενσωματώνει το EN ISO 14001: 1996 ως το κύριο σύστημα διαχείρισης αλλά πηγαίνει και παραπέρα. Μερικές από τις σημαντικές διαφορές είναι ότι το EMAS απαιτεί νομική συμμόρφωση, συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, συμμετοχή των εργαζομένων και δημοσίευση περιβαλλοντικής δήλωσης (συμπεριλαμβανομένων και πληροφοριών σχετικά με την εταιρία και των περιβαλλοντικών της επιπτώσεων). Επιπλέον αποτελεί δημόσιο σύστημα κάτω από τον έλεγχο των κρατών μελών.

5. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ

5.1 Περιβαλλοντική προσέγγιση

Η σημασία της φροντίδας για το περιβάλλον, της βέλτιστης χρήσης των πόρων και της αποδοτικής κατανάλωσης ενέργειας έχει αυξηθεί στους κύκλους των οικονομικών φορέων, των πελατών και των δημόσιων αρχών. Η τυποποίηση ως φορέας υλοποίησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες για περιβαλλοντική συνεκτίμηση ακόμη και αν οι επιπτώσεις στο περιβάλλον δεν έχουν ποτέ τα ίδια τα πρότυπα αλλά μάλλον τα προϊόντα, οι διαδικασίες και οι υπηρεσίες που καλύπτονται από τα πρότυπα αυτά. Ανάλογα με τον τρόπο που συντάσσεται ένα πρότυπο, τις διατάξεις που συμπεριλαμβάνονται ή που παραλείπονται, καθορίζεται σε μεγάλη έκταση η περιβαλλοντική επίπτωση του ζητήματος που τυποποιείται. Κατά συνέπεια οι εμπειρογνώμονες που συντάσσουν ή αναθεωρούν τα πρότυπα θα πρέπει να έχουν γνώση των περιβαλλοντικών ζητημάτων και των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Πολλά θα εξαρτηθούν από την περιβαλλοντική εμπειρογνωμοσύνη που διατίθεται στα πλαίσια της διαδικασίας ανάπτυξης των προτύπων και στην προθυμία να λαμβάνονται *συστηματικά* υπόψη τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι να προωθήσει δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και ανταλλαγής εμπειρίας, γνώσεων και καλής πρακτικής έτσι ώστε τα πρότυπα να είναι σε θέση να συμβάλουν σε ένα καλύτερο

¹⁹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 761/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 2001 για την εκούσια συμμετοχή οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) ΕΕ L 114, 24.4.2001, σ. 1. για περισσότερες πληροφορίες βλέπε <http://www.europa.eu.int/comm/environment/emas>

περιβάλλον και κατά συνέπεια στην αειφόρο ανάπτυξη. Οι προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να συμπληρωθούν με προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο.

5.1.1 Δέσμευση προκειμένου να λαμβάνεται υπόψη το περιβάλλον

Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στη διαδικασία της σύνταξης προτύπων θα πρέπει να δεσμευθούν ότι θα λαμβάνουν υπόψη το περιβάλλον. Η ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά ζητήματα είναι συχνά μια αργή και δύσκολη διαδικασία λόγω του μεγάλου αριθμού των εμπλεκόμενων φορέων καθώς και του υψηλού ρυθμού των αλλαγών στον τομέα της περιβαλλοντικής τεχνογνωσίας. Απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς συμπεριλαμβανομένων των ευρωπαϊκών και εθνικών οργανισμών τυποποίησης, των δημόσιων αρχών, της βιομηχανίας και των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα οι εμπλεκόμενοι φορείς που αντιπροσωπεύουν μεγάλες επιχειρήσεις είναι δυνατόν να παίξουν ζωτικό ρόλο στην παραγωγή και χρήση περιβαλλοντικών προτύπων λόγω των σχέσεων που έχουν με τους προμηθευτές τους και τους επιχειρηματικούς τους εταίρους. Επίσης η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση είναι ένα θέμα το οποίο είναι πιθανόν ότι θα αποτελέσει αντικείμενο εξέτασης στα πλαίσια της κοινωνικής ευθύνης της εταιρίας τους ή στα πλαίσια των σχέσεών τους με τους μετόχους τους. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλίσουν πως οι δηλώσεις που κάνουν υπέρ του περιβάλλοντος ή που δημοσιεύουν στα πλαίσια περιβαλλοντικών διακηρύξεων, σχετίζονται με τις εργασίες που πραγματοποιούν οι ίδιοι τους εμπειρογνώμονες στα πλαίσια των δικών τους δραστηριοτήτων τυποποίησης. Πολλοί οργανισμοί, ιδίως μη κυβερνητικές οργανώσεις, δραστηριοποιούνται ήδη για την ευαισθητοποίηση των μελών τους στα περιβαλλοντικά ζητήματα της τυποποίησης. Ωστόσο αυτού του είδους οι δεσμεύσεις διαφέρουν σημαντικά στα πλαίσια της ΕΕ και των προσχωρουσών χωρών.

5.1.2 Εξέταση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την αρχή

Δεν υπάρχει μια μοναδική ή απλή απάντηση στο ερώτημα του πώς είναι δυνατόν να προχωρήσει κανείς προκειμένου να συνεκτιμήσει το περιβάλλον στα πλαίσια της ευρωπαϊκής τυποποίησης. Είναι φυσικό, πως το πρώτο βήμα θα πρέπει να είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο το πρότυπο είναι δυνατόν να επηρεάσει το περιβάλλον. Η εξέταση της πιθανής περιβαλλοντικής επίπτωσης των προτύπων δεν απαιτεί αναγκαστικά πολύπλοκη και χρονοβόρα έρευνα ή μελέτη και δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση του κύκλου ζωής προκειμένου να καταλήξουμε σε ικανοποιητική αξιολόγηση. Είναι προφανές ότι είναι καλύτερο να ληφθεί υπόψη η περιβαλλοντική διάσταση από το πρώτο κιόλας στάδιο αντί να απαιτηθεί η μεταγενέστερη αναθεώρηση ενός προτύπου. Κατά συνέπεια αυτό που μετράει είναι η συστηματική προσέγγιση για την ενίσχυση της περιβαλλοντικής προσέγγισης σε όλα τα στάδια της διαδικασίας τυποποίησης γεγονός που θα πρέπει τότε να οδηγήσει σε συγκεκριμένες βελτιώσεις.

Ζητήματα όπως η κατανάλωση ενέργειας και υλικών, οι εκπομπές στον αέρα το νερό και το έδαφος αποτελούν παραδείγματα περιβαλλοντικών επιπτώσεων που θα πρέπει να συνεκτιμηθούν στα πλαίσια της ανάπτυξης προτύπων. Με τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να εξεταστούν, εφόσον κριθούν ως συναφή, ορισμένα μετρήσιμα και αντικειμενικά ζητήματα όπως η απελευθέρωση επικίνδυνων ουσιών, οι κίνδυνοι για το περιβάλλον από ατυχήματα ή κακή χρήση, και από την παραγωγή αποβλήτων και θορύβου. Επίσης τα πρότυπα για τη μέτρηση της οικολογικής αποδοτικότητας ή της εκπομπής ρυπογόνων ουσιών θα παίξουν ζωτικό ρόλο στην ενίσχυση της

περιβαλλοντικής διάστασης των προτύπων για προϊόντα. Τα αποτελέσματα μιας έγκαιρης αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του είδους αυτού είναι δυνατόν να είναι χρήσιμα για τους χρήστες των προτύπων. Προς το σκοπό αυτό θα πρέπει να διατεθεί στην κατάλληλη μορφή το σχετικό υλικό βάσει του οποίου εξετάστηκαν οι περιβαλλοντικές πλευρές και για ποια φάση (κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης ευρωπαϊκού προτύπου).

5.1.3 Εξέταση πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο στάδιο της αναθεώρησης

Οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις είναι δυνατόν να μειωθούν σημαντικά με την εφαρμογή νέων γνώσεων. Επειδή ο ρυθμός της καινοτομίας και ιδιαίτερα της περιβαλλοντικής καινοτομίας είναι υψηλός, η αναθεώρηση των προτύπων σε τακτά χρονικά διαστήματα είναι σημαντική. Τα πρότυπα αναθεωρούνται γενικά ανά πενταετία. Η τακτική διαδικασία αναθεώρησης αποτελεί κατάλληλη δικαιολογία διερεύνησης των περιβαλλοντικών πλευρών ήδη υφιστάμενων προτύπων. Κατά τη διάρκεια αυτών των διαδικασιών αναθεώρησης, τα περιβαλλοντικά ζητήματα θα πρέπει να εξετάζονται συστηματικά όπως ακριβώς και κατά την έναρξη της ανάπτυξης νέων προγραμμάτων ή σχεδίων προτύπων και τα σχετικά δεδομένα θα πρέπει να είναι προσπελάσιμα στην κατάλληλη μορφή.

5.1.4 Κατάρτιση

Την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην ευρωπαϊκή διαδικασία τυποποίησης είναι δυνατόν να διευκολύνουν δύο τύποι κατάρτισης.

Καταρχάς, όλοι οι τεχνικοί εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στη διαδικασία της ευρωπαϊκής τυποποίησης θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στη γνώση σχετικά με τις πιθανές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ορισμένων υλικών, διαδικασιών ή λειτουργιών. Δεύτερον, παρόλο που η διαδικασία τυποποίησης είναι ανοικτή και διαφανής, είναι δυνατόν να θεωρηθεί εξαιρετικά πολύπλοκη για απληροφόρητο ακροατήριο - ακόμη και για ακροατήριο με σοβαρή και κατάλληλη περιβαλλοντική γνώση. Η κατάρτιση τέτοιου είδους εμπλεκόμενων φορέων είναι δυνατόν να τους βοηθήσει να ανακαλύψουν πώς να κάνουν τη φωνή τους να εισακουστεί σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες που σχετίζονται με τυποποίηση είναι δυνατόν να ωφελήσει όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και είναι δυνατόν να ενισχύσει την ποιότητα των προτύπων βελτιώνοντας τη δημοσιοποίηση της τεχνικής τεχνογνωσίας. Η κατάρτιση σχετικά με τη λειτουργία της διαδικασίας τυποποίησης είναι δυνατόν να προωθήσει την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων που έχουν διαφορετικά συμφέροντα.

Οι μελλοντικές δραστηριότητες κατάρτισης σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο θα πρέπει να αναπτυχθούν από κοινού με όλους τους σχετικούς εμπλεκόμενους φορείς και θα πρέπει να στηρίζονται στην εμπειρία που έχει αποκτηθεί μέχρι τώρα.

5.2 Καθορισμός προτεραιοτήτων

Με βάση τον σημαντικό αριθμό των δραστηριοτήτων τυποποίησης που βρίσκονται σε εξέλιξη, της μεγάλης δαπάνης για τη συμμετοχή στη διαδικασία τυποποίησης και τους συχνά ελλειπείς πόρους των εμπλεκόμενων φορέων, απαιτείται να καθορισθούν προτεραιότητες. Οι εμπλεκόμενοι φορείς είναι δυνατόν να στηριχθούν σε πολλά διαφορετικά στοιχεία για να καθορίσουν τις προτεραιότητές τους, στοιχεία τα οποία κυμαίνονται από τις ανάγκες των μετόχων (βιομηχανία και δημόσιο) μέχρι την

εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των πολιτικών (για παράδειγμα αυτές που προκύπτουν από την επικύρωση διεθνών συμφωνιών όπως το Πρωτόκολλο του Κιότο). Το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον και το ετήσιο πρόγραμμα νομοθετικής εργασίας της Επιτροπής περιλαμβάνουν τα σημαντικότερα ζητήματα προτεραιότητας και είναι δυνατόν να εξασφαλίσουν εργαλεία πρόβλεψης και καθορισμού των προτεραιοτήτων για τις δραστηριότητες τυποποίησης και τα περιβαλλοντικά ζητήματα.

5.2.1 Καθορισμός προτεραιοτήτων από τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης: προγράμματα εργασίας

Για τον προσδιορισμό προγραμμάτων ή σχεδίων τυποποίησης που είναι δυνατόν να επηρεάσουν το περιβάλλον απαιτείται απλή μεθοδολογία. Αυτό θα επιτρέψει στους εμπλεκόμενους φορείς να διαθέσουν με αποτελεσματικό τρόπο τους πόρους τους στα σχέδια προτύπων που παρουσιάζουν πραγματικό ενδιαφέρον και πιθανά οφέλη γι' αυτούς. Ένα τέτοιο σύστημα θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να συγκεντρωθούν τεχνικά σχόλια, υποστήριξη και εμπειρογνωμοσύνη. Για παράδειγμα τα προγράμματα εργασίας και τα επιχειρησιακά σχέδια των τεχνικών επιτροπών και ομάδων εργασίας που λειτουργούν στα πλαίσια των ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης είναι δυνατόν να δώσουν ενδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο η εργασία τους σχετίζεται με περιβαλλοντικά ζητήματα.

5.2.2 Καθορισμός προτεραιοτήτων από την Επιτροπή: εντολές

Ένα όργανο που είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσει η Επιτροπή προκειμένου να προσδιορίσει τις προτεραιότητες όσον αφορά τις εργασίες της ευρωπαϊκής τυποποίησης είναι η ευρωπαϊκή εντολή τυποποίησης. Οι εντολές χρησιμοποιούνται προκειμένου να δρομολογηθούν δραστηριότητες ευρωπαϊκής τυποποίησης σε σχέση με στόχους πολιτικής, ιδίως όσον αφορά τις οδηγίες νέας προσέγγισης που είναι δυνατόν να διαπραγματεύονται την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών και υπηρεσιών στην εσωτερική αγορά. Είναι επίσης δυνατόν να δίδονται σε τομείς που απαιτούν ιδιαίτερα περιβαλλοντικά πρότυπα ή για τη στήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ.

Η Επιτροπή υπογραμμίζει εδώ και αρκετά χρόνια ότι στην περίπτωση έκδοσης εντολών έχει σημασία η ενσωμάτωση σημαντικών ζητημάτων, όπως είναι η προστασία της ασφάλειας, της υγείας και του περιβάλλοντος²⁰. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θα πρέπει να εξασφαλίζει πως οι εντολές τυποποίησης επιβάλλουν σωστή εξέταση των περιβαλλοντικών ζητημάτων κατά την ανάπτυξη προτύπων ενώ ταυτόχρονα σέβονται άλλους τομείς πολιτικής όπως η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών στην εσωτερική αγορά. Κατά τη σύνταξη εντολής, είναι δυνατόν, εάν απαιτείται, να προστεθεί αξία μέσω προκαταρκτικής αξιολόγησης των διαφόρων ζητημάτων περιβάλλοντος, υγείας και ασφάλειας. Τέλος, η εντολή θα πρέπει επίσης να καθορίζει περιβαλλοντικές απαιτήσεις με τρόπο τέτοιο ώστε να επιτρέπεται η αξιολόγηση του κατά πόσον το απαιτούμενο περιβαλλοντικό ζήτημα έχει υλοποιηθεί με επιτυχία ή όχι.

²⁰ COM(1998)291 τελικό, σ. 11. Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Αποτελεσματικότητα και εγκυρότητα στην Ευρωπαϊκή τυποποίηση στο πλαίσιο της νέας προσέγγισης

Χρήσιμες επίσης είναι οι ειδικές εντολές για την υποστήριξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της ΕΕ. Ένα ιδιαίτερο όργανο που χρησιμοποιεί η Επιτροπή προκειμένου να επιβάλλει τον καθορισμό προτεραιοτήτων στις εργασίες της ευρωπαϊκής τυποποίησης είναι η αποκαλούμενη εντολή προγραμματισμού. Για παράδειγμα η Επιτροπή έχει εκδώσει εντολή προγραμματισμού για την υποστήριξη της μελλοντικής οδηγίας σχετικά με τον οικολογικό σχεδιασμό προϊόντων που χρησιμοποιούν ενέργεια.

5.3 Συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων

Η αποδοχή των προτύπων εξαρτάται σε μεγάλη έκταση από τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών (π.χ. των εμπλεκόμενων φορέων που αντιπροσωπεύουν τα συμφέροντα των καταναλωτών, της υγείας, της ασφάλειας και του περιβάλλοντος) στην τυποποίηση ενισχύει την ποιότητα της συναίνεσης και καθιστά τα πρότυπα πιο αντιπροσωπευτικά και κατά συνέπεια αποδεκτά προς χρήση από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους φορείς και όταν αυτό απαιτείται από τις αρχές. Θα πρέπει επίσης να συμμετέχει και η επιστημονική κοινότητα προκειμένου να εξασφαλιστεί πως τα πρότυπα λαμβάνουν υπόψη τις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις. Σε πολιτικό επίπεδο, το Συμβούλιο έχει τονίσει τη σημασία της συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων προσκαλώντας τους να συμμετέχουν ενεργά στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών προτύπων και να συμβάλουν στη διαχείριση της διαδικασίας τυποποίησης²¹. Φυσικά οι συμμετοχές στον προγραμματισμό της ευρωπαϊκής τυποποίησης απαιτούν νόμιμη δυνατότητα εκπροσώπησης εκλογέων σε εθνικό και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όλοι σχεδόν οι οργανισμοί τυποποίησης (εθνικοί και ευρωπαϊκοί) έχουν δηλώσει πως είναι ανοικτοί στη συμμετοχή νέων εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία τυποποίησης. Στην πράξη ωστόσο, η συμμετοχή στη διαδικασία ανάπτυξης προτύπων εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από την ικανότητα κάθε εμπλεκόμενου φορέα να υποβάλει τεχνικές απόψεις και να διαθέσει πόρους για τέτοιου είδους εργασία.

5.3.1 Η εθνική διάσταση

Η συμμετοχή στην τυποποίηση των εμπλεκόμενων φορέων από τον τομέα του περιβάλλοντος είναι πολύ σημαντική σε εθνικό ιδίως επίπεδο. Η αρχή της εθνικής εκπροσώπησης προσφέρει στους εμπλεκόμενους φορείς τη δυνατότητα συμμετοχής στις δραστηριότητες τυποποίησης χωρίς παρατεταμένα ταξίδια και με υποβολή τεχνικών σχολείων στη δική τους γλώσσα. Η επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό επίπεδο, που ακολουθείται από την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ εθνικών θέσεων, έχει γενικά ως αποτέλεσμα πρότυπα που είναι αποδεκτά σε περιφερειακό ή διεθνές επίπεδο.

Μερικές ομάδες εμπλεκόμενων φορέων έχουν πρακτικές δυσκολίες όσον αφορά τη συμμετοχή τους στην τυποποίηση. Οι ομάδες αυτές περιλαμβάνουν περιβαλλοντικούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς, εκπροσώπους των καταναλωτών, εκπροσώπους για ζητήματα υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η έλλειψη οικονομικών πόρων και τεχνικής

²¹ Ψήφισμα του Συμβουλίου της 28ης Οκτωβρίου 1999 περί του ρόλου της τυποποίησης στην Ευρώπη και συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την τυποποίηση της 1ης Μαρτίου 2002.

εμπειρογνωμοσύνης είναι δυνατόν να εμποδίσει τη συμμετοχή τους. Ωστόσο καθώς αποτελούν έκφραση της διάστασης του δημοσίου συμφέροντος στη διαδικασία σύνταξης προτύπων και επειδή είναι δυνατόν να βελτιώσουν την αποδοχή των προτύπων από τους χρήστες τους, η συμμετοχή τους θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο δημόσιας στήριξης.

Με τον ίδιο τρόπο οι εθνικές δημόσιες αρχές θα πρέπει να συμμετέχουν πιο ενεργά στη διαδικασία τυποποίησης. Η καθιέρωση διαλόγου μεταξύ των διάφορων (εθνικών και τοπικών) αρχών που συμμετέχουν, είναι δυνατόν να διευκολύνει την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων μαζί με τα ζητήματα υγείας, ασφάλειας και τα οικονομικά.

Έχει επίσης σημασία η συμφωνία που επιτυγχάνεται μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε εθνικό επίπεδο να καταγράφεται και να παρουσιάζεται ως μοναδική συμφωνημένη θέση σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ανταλλαγή εμπειρίας και καλών πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών θα πρέπει επίσης να οργανωθεί. Οι ανταλλαγές αυτές θα πρέπει να τονίσουν την εκπροσώπηση των περιβαλλοντικών συμφερόντων στο επίπεδο της εθνικής τυποποίησης, την υποστήριξη που εξασφαλίζεται για τους σχετικούς εμπλεκόμενους φορείς και τη συμμετοχή των εθνικών αρχών στην τυποποίηση. Με βάση τις εθνικές εκθέσεις δραστηριοτήτων η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, είναι δυνατόν να ανασκοπήσει την πραγματοποιηθείσα πρόοδο.

5.3.2 Η ευρωπαϊκή διάσταση

Η διαδικασία της ευρωπαϊκής τυποποίησης στην CEN και τη CENELEC στηρίζεται σε εθνικές αντιπροσωπείες και έχει σημασία οι εθνικές αντιπροσωπείες να υποστηρίζουν θέσεις οι οποίες περιλαμβάνουν τις απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων που συμμετέχουν σε εθνικό επίπεδο. Δεδομένου ότι η σημερινή συμμετοχή των περιβαλλοντικών εμπλεκόμενων φορέων θεωρείται μη ικανοποιητική, η Επιτροπή υπέγραψε σύμβαση παροχής υπηρεσιών²² με τον ECOS (European Environmental Citizens Organisation for Standardisation = Ευρωπαϊκός Περιβαλλοντικός Οργανισμός Πολιτών για την Τυποποίηση), μια κοινοπραξία περιβαλλοντικών οργανισμών. Ο ECOS έχει ως στόχο να εκφράσει στα πλαίσια της διαδικασίας της ευρωπαϊκής τυποποίησης τα περιβαλλοντικά συμφέροντα και να εξασφαλίσει ότι αυτά λαμβάνονται υπόψη. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ο ECOS θα έχει σημαντικό ρόλο να παίζει στα ακόλουθα:

- προσέλκυση νέων μελών από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που συμμετέχουν στην τυποποίηση σε εθνικό επίπεδο·
- δημιουργία δικτύου εμπειρογνομόνων και διαδικασιών εργασίας για την επίτευξη συντονισμού και διαφάνειας μεταξύ των μελών του ECOS έτσι ώστε να επηρεαστεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων σε εθνικό επίπεδο·
- συγκρότηση τεχνικού προγράμματος εργασίας και προσδιορισμός των τεχνικών επιτροπών στις οποίες επιθυμούν να συμμετάσχουν στα πλαίσια δραστηριοτήτων τυποποίησης·

²²

«Σύμβαση παροχής υπηρεσιών για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών προδιαγραφών στα πλαίσια της ευρωπαϊκής διαδικασίας τυποποίησης» EE 2002/S 173-137828.

- εκπαίδευση εμπειρογνομόνων και κατάλληλου προσωπικού στις αρχές και τις διαδικασίες τυποποίησης·
- εξασφάλιση της συμμετοχής των εμπειρογνομόνων τους στις τεχνικές επιτροπές και τις ομάδες εργασίας που προσδιορίστηκαν στο πρόγραμμα εργασίας τους.

Οι εργασίες του ECOS άρχισαν το Νοέμβριο του 2002. Βρίσκονται σε εξέλιξη οι αιτήσεις για συμμετοχή στην CEN ως συνδεδεμένο μέλος και στην CENELEC ως κοινωνικός και οικονομικός εταίρος. Μετά από μια αρχική φάση, η Επιτροπή αναμένει πως ο ECOS θα παίξει σημαντικό ρόλο στην ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην τυποποίηση και προτίθεται να τον υποστηρίξει περαιτέρω στις δραστηριότητές του.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποδίδει μεγάλη σημασία στην πλήρη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη διαδικασία ευρωπαϊκής τυποποίησης και έχει ήδη εξασφαλίσει τη συμμετοχή των καταναλωτών (ANEC), των εργαζόμενων (TUTB) και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (NORMAPME). Οι ομάδες αυτές έχουν γίνει συνδεδεμένα μέλη ή ισοδύναμα στα πλαίσια των ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης.

6. ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΡΑ

Οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης έχουν ήδη αναπτύξει μια σειρά από χρήσιμα εργαλεία που είναι δυνατόν να βοηθήσουν άμεσα την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην τυποποίηση. Η περαιτέρω ανάπτυξη και συστηματική τους χρήση ανοίγει λαμπρές προοπτικές και θα πρέπει να υποστηριχθεί. Προκειμένου να ενισχυθεί η σχέση των προτύπων με την αγορά έχει επίσης σημασία οι χρήστες των προτύπων όπως οι κατασκευαστές, οι παραγωγοί και οι καταναλωτές να υποδείξουν ποιες περιβαλλοντικές πλευρές επιθυμούν.

6.1 Υφιστάμενα εργαλεία

Ομάδες εργασίας που ασχολούνται αποκλειστικά με το περιβάλλον

Μερικοί ευρωπαϊκοί οργανισμοί τυποποίησης έχουν συγκροτήσει ειδικές ομάδες για το περιβάλλον. Οι ομάδες αυτές έχουν την τάση να λειτουργούν ως χώροι συζήτησης περιβαλλοντικού προσανατολισμού για εμπειρογνώμονες, στα πλαίσια των οποίων είναι δυνατόν να συνταχθούν συστάσεις για την καθιέρωση στρατηγικής. Το στρατηγικό συμβουλευτικό συμβούλιο της CEN για το περιβάλλον (SABE)²³ και η ομάδα εργασίας του τεχνικού συμβουλίου «Περιβαλλοντική Τυποποίηση» της CENELEC (BTWG 85-3)²⁴ αποτελούν καλά παραδείγματα τέτοιου είδους οργάνων.

Το περιβαλλοντικό γραφείο υποστήριξης χρηστών της CEN

²³ <http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/advisory+bodies/strategic+advisory+board+for+the+environment/index.asp>

²⁴ <http://www.cenelec.org/Cenelec/About+CENELEC/Our+strategy/Environmental+strategy/default.htm>

Η CEN συγκρότησε υπηρεσία για περιβαλλοντικά ζητήματα, το **περιβαλλοντικό γραφείο υποβοήθησης χρηστών της CEN (CEN EHD)**²⁵, που παρέχει τεχνικές συμβουλές σε συντάκτες προτύπων μέσω δικτύων εμπειρογνομόνων σε θέματα περιβάλλοντος. Το CEN EHD υποστηρίζεται οικονομικά από την Επιτροπή.

Περιβαλλοντική βάση δεδομένων

Προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια και να εξασφαλισθεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί μια περιβαλλοντική βάση δεδομένων. Η χρήση βάσεων δεδομένων είναι δυνατόν να βοηθήσει τη συλλογή σχετικών πληροφοριών για πιθανά περιβαλλοντικά ζητήματα όσον αφορά τα υλικά, τα προϊόντα ή τις διαδικασίες (για παράδειγμα τεχνικές πληροφορίες που απαιτούνται για τον υπολογισμό των εκπομπών ρυπογόνων ουσιών ή για την ενεργειακή κατανάλωση). Η εύκολη πρόσβαση σε τέτοιου είδους πληροφορίες υποβοηθάει τη διάδοση των περιβαλλοντικών γνώσεων και είναι δυνατόν να βοηθήσει στην αποφυγή διπλών δαπανών. Φυσικά η δημιουργία και η συντήρηση τέτοιων βάσεων δεδομένων απαιτούν χρόνο και πόρους. Ιδιαίτερα οι πληροφορίες που περιλαμβάνουν θα πρέπει να έχουν συμφωνηθεί και να έχουν επικυρωθεί.

Πρόσφατα η CENELEC ανέπτυξε μια περιβαλλοντική βάση δεδομένων που θα συγκεντρώσει όλα τα περιβαλλοντικά ζητήματα με τα οποία ασχολείται η CENELEC και θα υποβοηθήσει την πρόσβαση στις περιβαλλοντικές γνώσεις.

Οδηγοί και κατάλογοι ελέγχου

Υφίστανται επίσης ορισμένοι περιβαλλοντικοί οδηγοί και κατάλογοι ελέγχου που είναι δυνατόν να υποβοηθήσουν να καταδειχθεί ο τρόπος με τον οποίο είναι δυνατόν να ενσωματωθούν τα περιβαλλοντικά ζητήματα στα πρότυπα. Πρόκειται είτε για γενικευμένα συστήματα είτε για συστήματα που είναι εξειδικευμένα σε συγκεκριμένους τομείς· τα τελευταία είναι ιδιαίτερα χρήσιμα γιατί έχουν συνταχθεί **από** εμπειρογνώμονες του σχετικού τομέα, και **απευθύνονται σε** εμπειρογνώμονες από το σχετικό τομέα.

Πλαίσιο 4: Περιβαλλοντικοί κατάλογοι ελέγχου και οδηγοί

Οδηγός CEN 4 – Οδηγός για την ένταξη περιβαλλοντικών ζητημάτων σε πρότυπα για προϊόντα

Οδηγία CEN – Ένταξη περιβαλλοντικών ζητημάτων σε πρότυπα, περιλαμβάνει κατάλογο ελέγχου υπό τη μορφή πίνακα για να υποβοηθηθεί η πραγματοποίηση αρχικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης

Οδηγός 64 ISO – Οδηγός για την ένταξη περιβαλλοντικών ζητημάτων σε πρότυπα για προϊόντα

Οδηγός 109 IEC – Περιβαλλοντικά ζητήματα – Ένταξη σε πρότυπα ηλεκτροτεχνικών προϊόντων

Οδηγός IEC 113 – Ερωτηματολόγια δήλωσης υλικών – Βασικές κατευθυντήριες οδηγίες

ISO TR 14062 – Περιβαλλοντική διαχείριση – Ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη προϊόντων

6.2 Κίνητρα για τη συστηματική εφαρμογή εργαλείων για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων

Στην τυποποίηση, οι εμπλεκόμενοι φορείς διαθέτουν τον χρόνο τους και την εμπειρογνομοσύνη τους εθελοντικά. Προκειμένου να καταναλώσουν πόρους για την

²⁵

<http://www.cenorm.be/cenorm/workarea/advisory+bodies/environmental+helpdesk/index.asp>

ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων, απαιτούν κάποιο κίνητρο για να το κάνουν. Κατά συνέπεια η Επιτροπή εξασφαλίζει πολιτική αναγνώριση των προσπαθειών των εμπλεκόμενων φορέων προς μια πιο συστηματική ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Υφίστανται πολλά εργαλεία που είναι δυνατόν να βοηθήσουν την ενσωμάτωση του περιβάλλοντος στην ευρωπαϊκή τυποποίηση. Η πραγματική δουλειά που απομένει να γίνει είναι η προώθηση της **συστηματικής τους χρήσης**. Η Επιτροπή προτίθεται να δημοσιοποιήσει τις βέλτιστες πρακτικές και να υποστηρίξει εργαλεία τα οποία έχουν ήδη αποδείξει την αποτελεσματικότητά τους όσον αφορά την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Διατυπώνει ανοικτή πρόσκληση στους εμπλεκόμενους φορείς να υποβάλουν τις ιδέες τους όσον αφορά τα κίνητρα και να αρχίσουν διάλογο για τις καλές πρακτικές και τα επιτευχθέντα αποτελέσματα. Επίσης, με βάση τον όλο και μεγαλύτερο αριθμό ευρωπαϊκών προτύπων που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά ζητήματα, η χρήση τους από την Επιτροπή για σκοπούς πολιτικής είναι πιθανόν να αυξηθεί.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στόχος της Επιτροπής με την παρούσα ανακοίνωση είναι να εξασφαλίσει ευαισθητοποίηση για την ανάγκη ενσωμάτωσης των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην ευρωπαϊκή τυποποίηση, μια διαδικασία που είναι εθελοντική και που προωθείται από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Με την παρούσα η Επιτροπή αναγνωρίζει πως τα περιβαλλοντικά ζητήματα θα πρέπει να ενσωματωθούν στα ευρωπαϊκά πρότυπα. Ωστόσο τονίζει επίσης τη σημασία της αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων κατά ισόρροπο και κατάλληλο τρόπο καθώς και της συνεκτίμησης των άλλων λόγων για τους οποίους συντάσσονται τα πρότυπα.

Η Επιτροπή θα εγκαινιάσει τώρα συνεχείς συζητήσεις με τους εμπλεκόμενους φορείς από τον χώρο της τυποποίησης προκειμένου να αναπτύξει συγκεκριμένες δράσεις. Πράγματι για το 2004 έχουν προγραμματιστεί δύο συναντήσεις εργασίας και αυτές θα έχουν ως στόχο τη συλλογή ιδεών και τη διοργάνωση έργων προκειμένου να επιτευχθεί πρόοδος στους τέσσερις παρακάτω τομείς:

- Η ευαισθητοποίηση όσον αφορά την εξέταση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στα πλαίσια της ευρωπαϊκής τυποποίησης θα πρέπει να ενταθεί στα πλαίσια όλων των εμπλεκόμενων φορέων ιδιαίτερα στις προσχωρούσες χώρες. Η ανταλλαγή εμπειρογνώμοσύνης και καλών πρακτικών είναι δυνατόν να εξασφαλίσει πως τα περιβαλλοντικά ζητήματα στην τυποποίηση θα προσδιορίζονται στο αρχικό στάδιο της ανάπτυξης νέων προτύπων, ή όταν τα υφιστάμενα πρότυπα αναθεωρούνται κάθε πέντε χρόνια. Η **κατάρτιση** εντοπίστηκε ως ένα ζωτικό ζήτημα προκειμένου να εξασφαλιστεί πως οι εμπλεκόμενοι περιβαλλοντικοί φορείς είναι δυνατόν να κάνουν τη φωνή τους να ακουστεί αποτελεσματικά στα πλαίσια της διαδικασίας της ευρωπαϊκής τυποποίησης. Κατά παρόμοιο τρόπο οι σχετικές περιβαλλοντικές πληροφορίες θα πρέπει να συλλέγονται και να κοινοποιούνται σε όλους τους τεχνικούς εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στη διαδικασία.

Για το μέλλον, η Επιτροπή καλεί τους εμπλεκόμενους φορείς να υποβάλουν ιδέες και προτάσεις προκειμένου να δρομολογηθούν περισσότερες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και κατάρτισης. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να δεσμεύσει

στήριξη για τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης, εάν υποβληθούν κατάλληλες προτάσεις. Καλούνται τα κράτη μέλη να προβλέψουν παρόμοιες δραστηριότητες για τους εθνικούς οργανισμούς τυποποίησης. Η Επιτροπή θα παρακολουθήσει τις εξελίξεις προκειμένου να υλοποιηθούν οι σχετικές δραστηριότητες και οι εμπλεκόμενοι φορείς θα προσκληθούν να ανταλλάξουν εμπειρίες με στόχο τον προσδιορισμό καλών πρακτικών.

Εξαιτίας των περιορισμών στους πόρους, θα πρέπει να προσδιοριστούν **προτεραιότητες** για την εργασία σχετικά με τα περιβαλλοντικά ζητήματα στην ευρωπαϊκή τυποποίηση. Λόγω της εθελοντικής φύσης της διαδικασίας, οι εμπλεκόμενοι φορείς τυποποίησης θα πρέπει να διατηρήσουν τον έλεγχο των δικών τους προτεραιοτήτων εργασίας. Ωστόσο θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη ζητήματα και θέματα δημόσιου ενδιαφέροντος που αφορούν την ευρωπαϊκή πολιτική.

Στο μέλλον, η Επιτροπή θα εξετάσει, όπου αυτό απαιτείται, τα περιβαλλοντικά ζητήματα στα πλαίσια της ανάπτυξης νέων εντολών ευρωπαϊκής τυποποίησης καθώς και ειδικών εντολών υποστήριξης περιβαλλοντικών ζητημάτων και στα πλαίσια προτύπων που είναι εξ ολοκλήρου αφιερωμένα στις περιβαλλοντικές απόψεις των προϊόντων. Η Επιτροπή θα διαβουλευθεί πλήρως με τους εμπλεκόμενους φορείς όταν θα αναπτύσσει τις εντολές. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς καλούνται να αναπτύξουν δείκτες έτσι ώστε να είναι δυνατός ο προσδιορισμός των προτύπων στα οποία έχουν ενσωματωθεί με επιτυχία οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις

- Η **συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων** έχει ζωτική σημασία για την αποδοχή και τη συνάφεια των προτύπων. Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να είναι σε θέση να συμμετάσχουν στην πράξη στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών προτύπων που τους αφορούν. Καθώς η ευρωπαϊκή διαδικασία τυποποίησης στηρίζεται στις εθνικές θέσεις, έχει σημασία τα κράτη μέλη να διευκολύνουν τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη διατύπωση της εθνικής θέσης. Στη συνέχεια αυτό θα πρέπει να προωθηθεί με βάση συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι ομάδες των εμπλεκόμενων φορέων που είναι δυνατόν να συντονιστούν και να αναπτύξουν θέσεις δημόσιου ενδιαφέροντος όπως για παράδειγμα στον τομέα του περιβάλλοντος, που θα παίζουν σημαντικό ρόλο στην αποτελεσματική υποστήριξη των εθνικών θέσεων.

Για το μέλλον, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τις προσχωρούσες χώρες να βοηθήσουν όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, ιδίως αυτούς που αντιπροσωπεύουν κοινωνικούς προβληματισμούς και το δημόσιο συμφέρον σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα συμπεριλαμβανομένων δημόσιων αρχών, να συμμετάσχουν στη διαδικασία τυποποίησης και να διατυπώσουν θέσεις που είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε συμφωνία σε ευρωπαϊκό επίπεδο ως τμήμα της διαδικασίας τυποποίησης. Η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη και τις προσχωρούσες χώρες να υποβάλουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με τα διάφορα μέσα της παρεχόμενης υποστήριξης. Αυτό αναμένεται να προωθήσει την ανταλλαγή εμπειριών και καλών πρακτικών. Σε επίπεδο ευρωπαϊκής τυποποίησης η Επιτροπή θα συνεχίσει να υποστηρίζει τις ομάδες ευρωπαϊκών εμπλεκόμενων φορέων που μπορούν να παίζουν ρόλο στον προσδιορισμό και

τον συντονισμό ευρωπαϊκών ζητημάτων τυποποίησης τα οποία αντιμετωπίζονται στα πλαίσια των ευρωπαϊκών οργανισμών τυποποίησης.

- Απαιτείται να υλοποιηθεί στην πράξη η **συστηματική χρήση εργαλείων** για την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην τυποποίηση. Οι εμπλεκόμενοι φορείς ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν εργαλεία τα οποία έχουν αναπτυχθεί για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην τυποποίηση. Η αυξημένη χρήση τέτοιων εργαλείων θα βελτιώσει την εμπειρία και θα αυξήσει τον αριθμό των προτύπων με περιβαλλοντική διάσταση. Αυτό με τη σειρά του θα αυξήσει περαιτέρω τη γοητεία των ευρωπαϊκών προτύπων για τους σκοπούς υποστήριξης πολιτικής και νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένου και του τομέα του περιβάλλοντος.

Για το μέλλον, η Επιτροπή καλεί τους εμπλεκόμενους φορείς να αναφέρουν σχετικά με τον τρόπο που χρησιμοποίησαν τα διάφορα εργαλεία τα οποία διαθέτουν. Οι τακτικές συναντήσεις προκειμένου να ανταλλάγουν εμπειρίες και να επιτευχθεί συμφωνία σχετικά με δείκτες αξιολόγησης της προόδου είναι δυνατόν να βοηθήσουν στην καθιέρωση όλο και μεγαλύτερου αριθμού ευρωπαϊκών προτύπων με περιβαλλοντική διάσταση.

Η Επιτροπή θα αξιολογεί συνεχώς την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην ευρωπαϊκή τυποποίηση υπό το πρίσμα της προόδου που θα πραγματοποιηθεί στους παραπάνω τέσσερις τομείς. Προς το σκοπό αυτό θα οργανωθούν τακτικές συναντήσεις και συναντήσεις εργασίας των εμπλεκόμενων φορέων τουλάχιστον μία φορά ετησίως.